

Økonomikonferanse 18. september

Moss
kommune

Agenda for dagen

10 min	Innledning v/kommunedirektør
15 min	Samfunns- og demografiutvikling v/direktør PMT
15 + 15 min	Utviklingstrekk for kultur, oppvekst og aktivitet og helse og mestring v/direktørene
10 min	Investeringer v/ økonomisjef
50 min	Investeringsramme og behov 10 år
– workshop, gruppearbeid folkevalgte

Moss
kommune

Fra vedtak til handling

- Vi har vedtatt de største nedtrekkene på mange år – **110 mill.** lavere ramme i 2026 enn i 2025, og i 2030 er de samlede nedtrekkene økt til **192** millioner sammenlignet med 2026.
- Vi må jobbe effektivt og målrettet for å lykkes.
- **én rød tråd, ett system**

Moss
kommune

Kommunedirektørens oppdragsbrev for høsten 2026

- Flere eldre og økende behov for helse- og omsorgstjenester
- Mer sammensatte levekårs- og helseutfordringer
- Begrensede økonomiske rammer
- Behov for økt omstilling, prioritering og samhandling

Fremtidens utfordringer krever tydelig ledelse, helhetlig styring og målrettet omstilling.

- Følges opp gjennom styringsdialog i november
- Sendt ut til alle ledere

Moss
kommune

Fem prioriteringer

1. Lederskap som fundament for omstilling og tillit	Tydelig ledelse, ansvarlighet og rolleforståelse
	Felles lederkultur og utvikling av lederkompetanse
	Reell medbestemmelse og godt samarbeid
2. Bærekraftig organisasjon – arbeidsmiljø og sykefravær organisasjon	Redusere sykefravær og styrke nærvær
	Prioritere arbeidsmiljø og forebyggende arbeid
	Bygge robuste arbeidsplasser
3. Omstilling og utvikling - før vi må	Omstilling som del av ordinær drift
	Bedre ressursutnyttelse og effektivisering
	Tydeligere prioriteringer innenfor eksisterende rammer
4. Tillit, omdømme og demokratisk arena	Åpen, tydelig og forutsigbar praksis
	Godt samspill mellom politikk og administrasjon
	Tillit hos innbyggere, politikere og samarbeidspartnere
5. Attraktiv kommune for næringsliv, innbyggere og medarbeidere	Høy kvalitet på tjenestene
	Profesjonell dialog med innbyggere og næringsliv
	Attraktiv arbeidsplass og samarbeidspartner

Moss
kommune

Planforutsetninger for økonomiplan 2027–2030

Inntektssiden, demografi og handlingsrom

Inntektssiden

Nøkternt anslag lagt til grunn i juni, og fastere grunnlag siden.

Nøkternt inntektsanslag (k-sak 57/26)

- Offensivt skatteanslag og forskuttering av økt rammetilskudd er fjernet
- Skatt satt til 88 % av landsgjennomsnittet
- Samlet økning i skatt og ramme: om lag 65 mill

Nytt siden juni

- Folketall 1.7.2026 og kriteriedata for 2027
- Anslaget er en prognose før KS' prognosemodell kommer
- Faktisk skatteandel i 2025 var 87,4 %

Frie inntekter 2027 ligger an til om lag samme nivå som revidert 2026, med begrenset realvekst

Anslagsvis halvparten av veksten er bundet av demografi. Endelige tall først med statsbudsjettet i oktober.

Kommuneproposisjonen 2027 (H-1/26): varslet vekst i frie inntekter til kommunene på 2,8–3,2 mrd, mot demografikostnader anslått til 2,4 mrd.

Kommunens omstillingsbehov 2027 - 2030

Omstillingsbehov på 122 millioner kr i 2027 til 169 millioner i 2030. De viktigste driverne er:

- styrket ramme til lønns- og pensjonsreserve sentral post
- høyere renteutgifter
- reduksjon i integreringstilskudd
- økte demografikostnader

Kommunen får også økte inntekter, men ikke nok til å dekke behovene. Det medfører at kommunalområdene får innsparingskrav.

Moss
kommune

Netto driftsresultat og innsparingskrav etter rulleringssaken

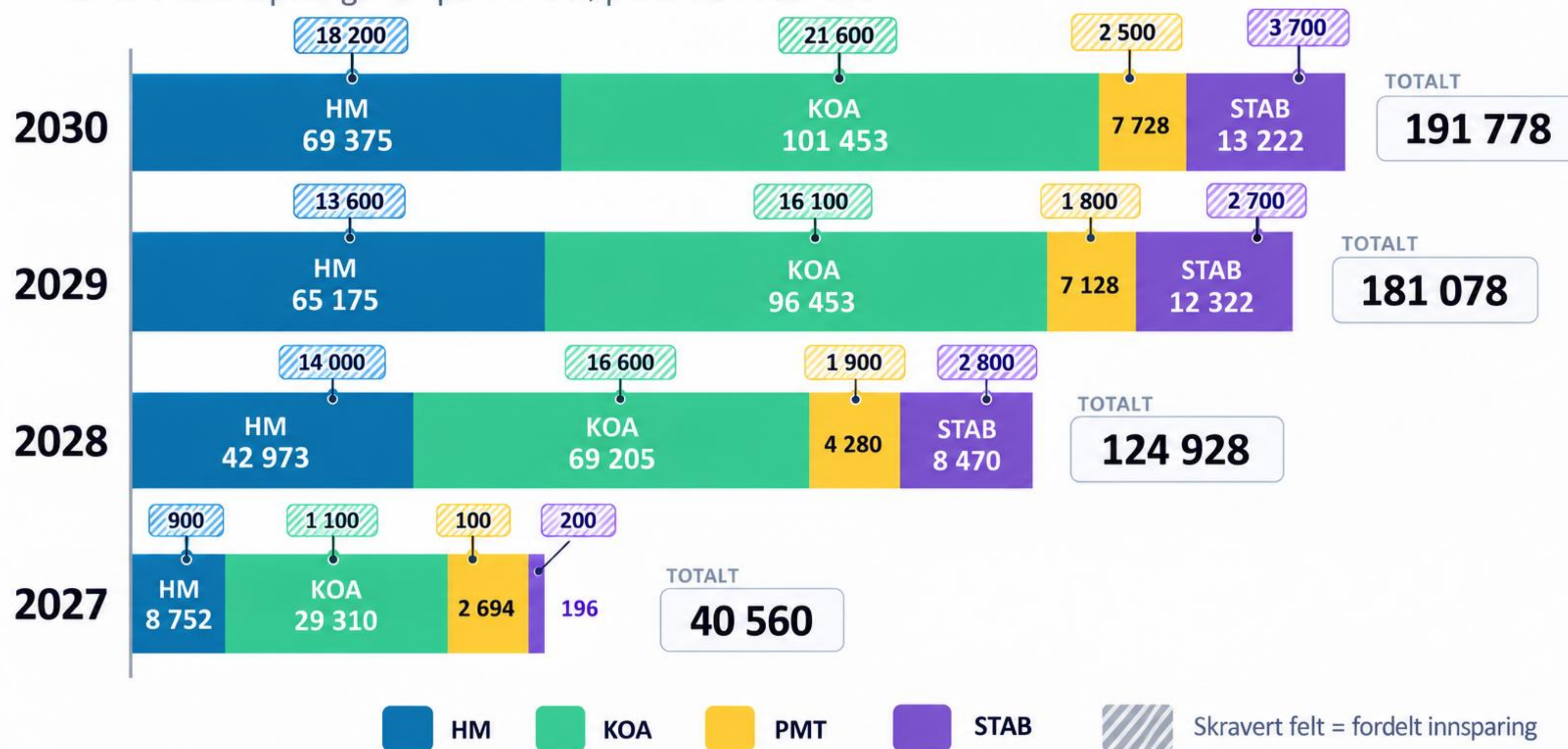
Omstillingsbehov	2027	2028	2029	2030
Mål: Netto driftsresultat (rulleringssak 2026)	0,80 %	1,00 %	1,75 %	1,75 %
<i>Mål omregnet til kroner</i>	<i>-44 395</i>	<i>-55 806</i>	<i>-97 908</i>	<i>-97 907</i>
KRAV TIL INNSPARING (gap som må lukkes)	-2 229	-35 396	-34 237	-45 935
Sum krav til innsparing som fordeles på kommunalområdene	-2 229	-35 396	-34 237	-45 935
Innsparingen fordeles på kommuneområdene (fordelingsnøkkel):				
Kommunedirektør med stab	-200	-2 800	-2 700	-3 700
Kommunalområde helse og mestring (HM)	-900	-14 000	-13 600	-18 200
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet (KOA)	-1 100	-16 600	-16 100	-21 600
Kommunalområde plan, miljø og teknikk (PMT)	-100	-1 900	-1 800	-2 500
Sum innsparinger fordelt	-2 300	-35 300	-34 200	-46 000
<i>Avvik mot krav (kontroll)</i>	<i>-71</i>	<i>96</i>	<i>37</i>	<i>-65</i>

Moss
kommune

Økte innsparinger fra budsjett 2026 fordelt på kommunalområdene

Akkumulerte innsparingskrav per år · beløp i hele 1 000 kroner

Moss
kommune

Samfunns- og demografiutvikling i Moss

Konsekvenser for driftsøkonomi og investeringsbehov

Moss
kommune

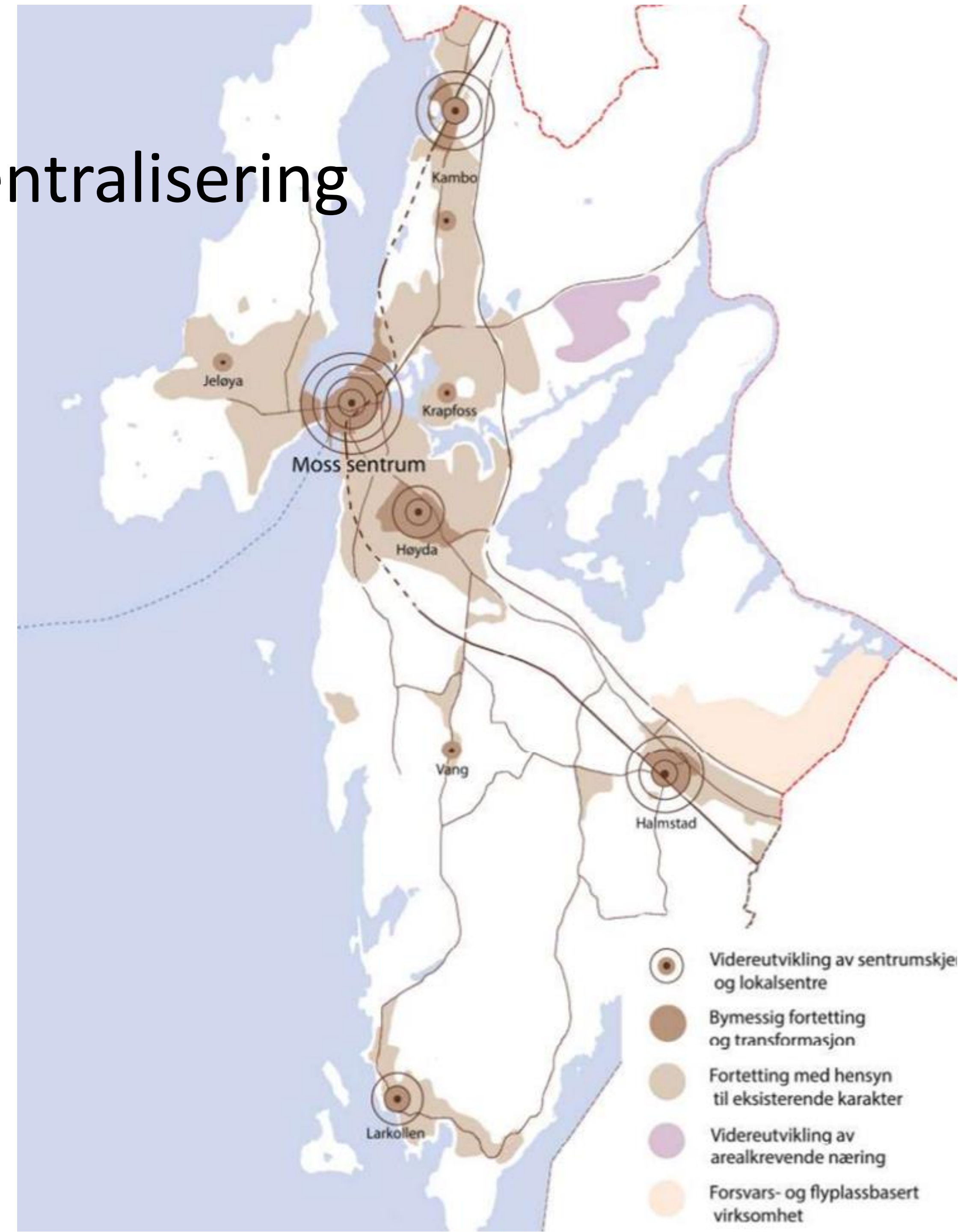
Mangfoldige Moss – skapende, varmere, grønnere

Lavere nasjonal vekst, men fortsatt sentralisering

Nettoinnvandringen avtar gradvis fram mot 2050

Fruktbarheten forblir lav, selv om SSB venter en liten økning

Veksten samles i sentrale områder, og Moss vil fortsatt få befolkningsvekst

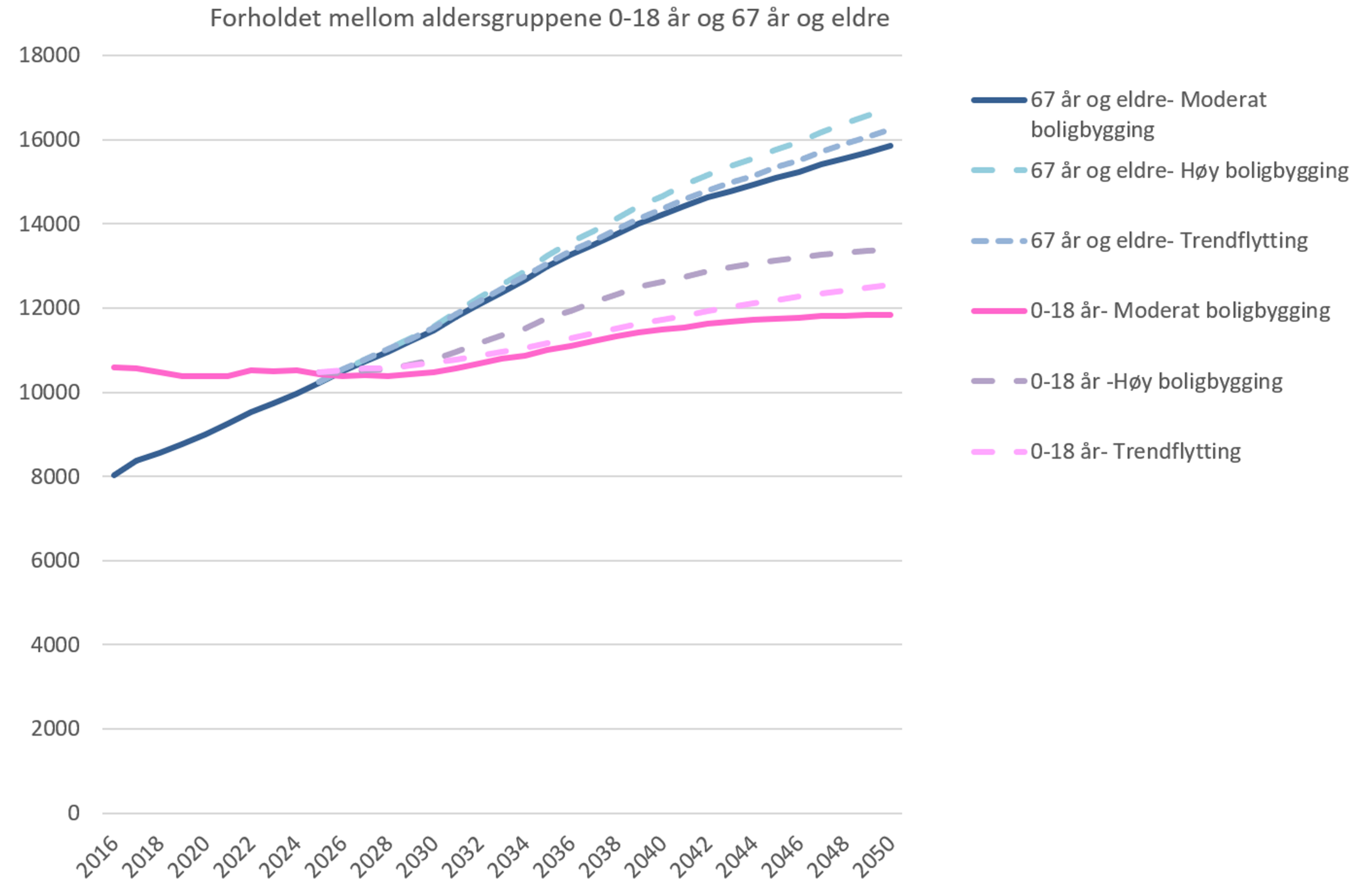

Moss har flere eldre enn barn og unge

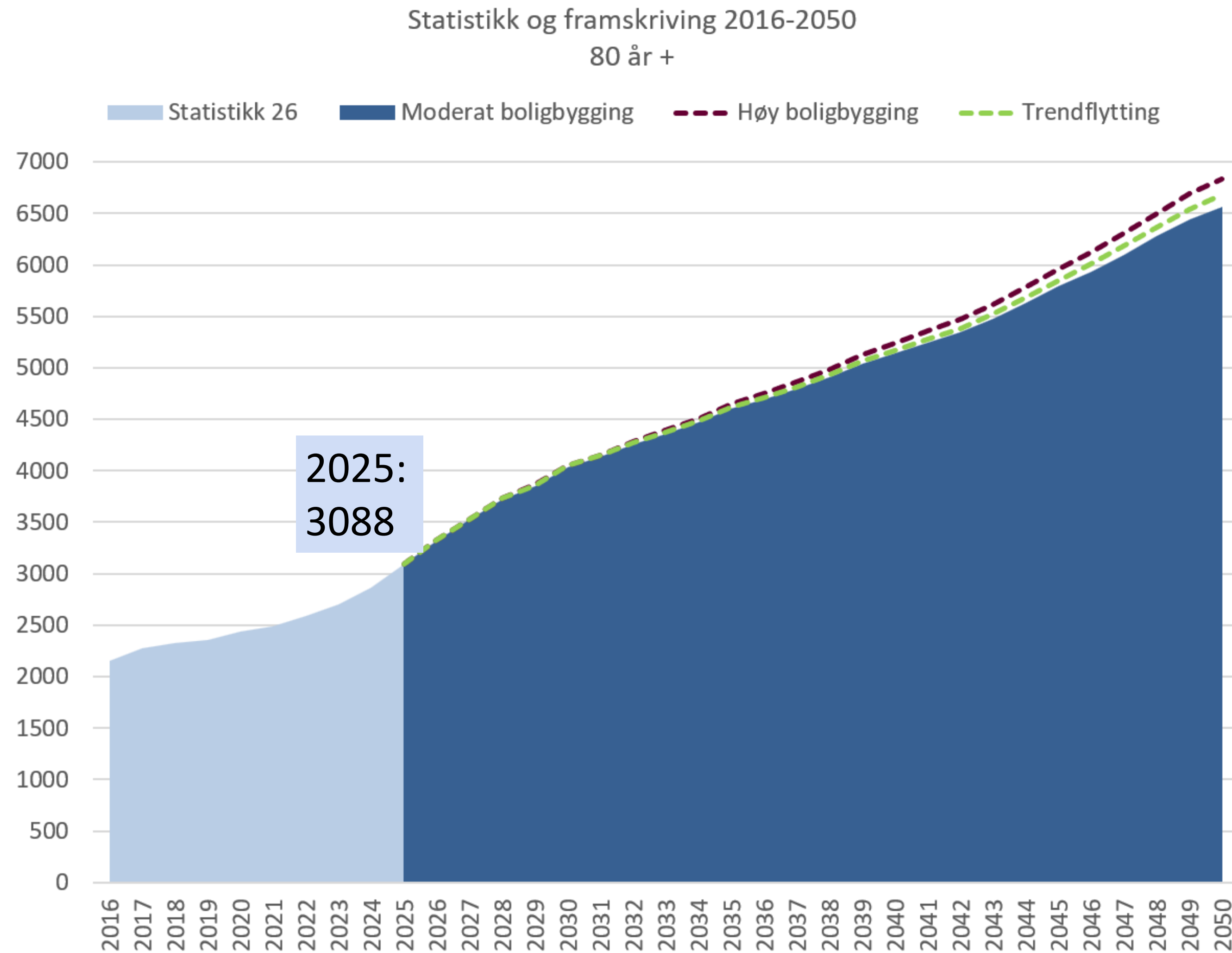
Antallet eldre øker i alle scenarier

Boligbygging påvirker veksten blant barn og unge

Forsørgerbyrden for antall eldre per 100 personer i yrkesaktiv alder øker fra 32 i 2025 til om lag 42–46 i 2050.

Antallet innbyggere over 80 år mer enn doubles

Den mest forutsigbare delen av behovsbildet

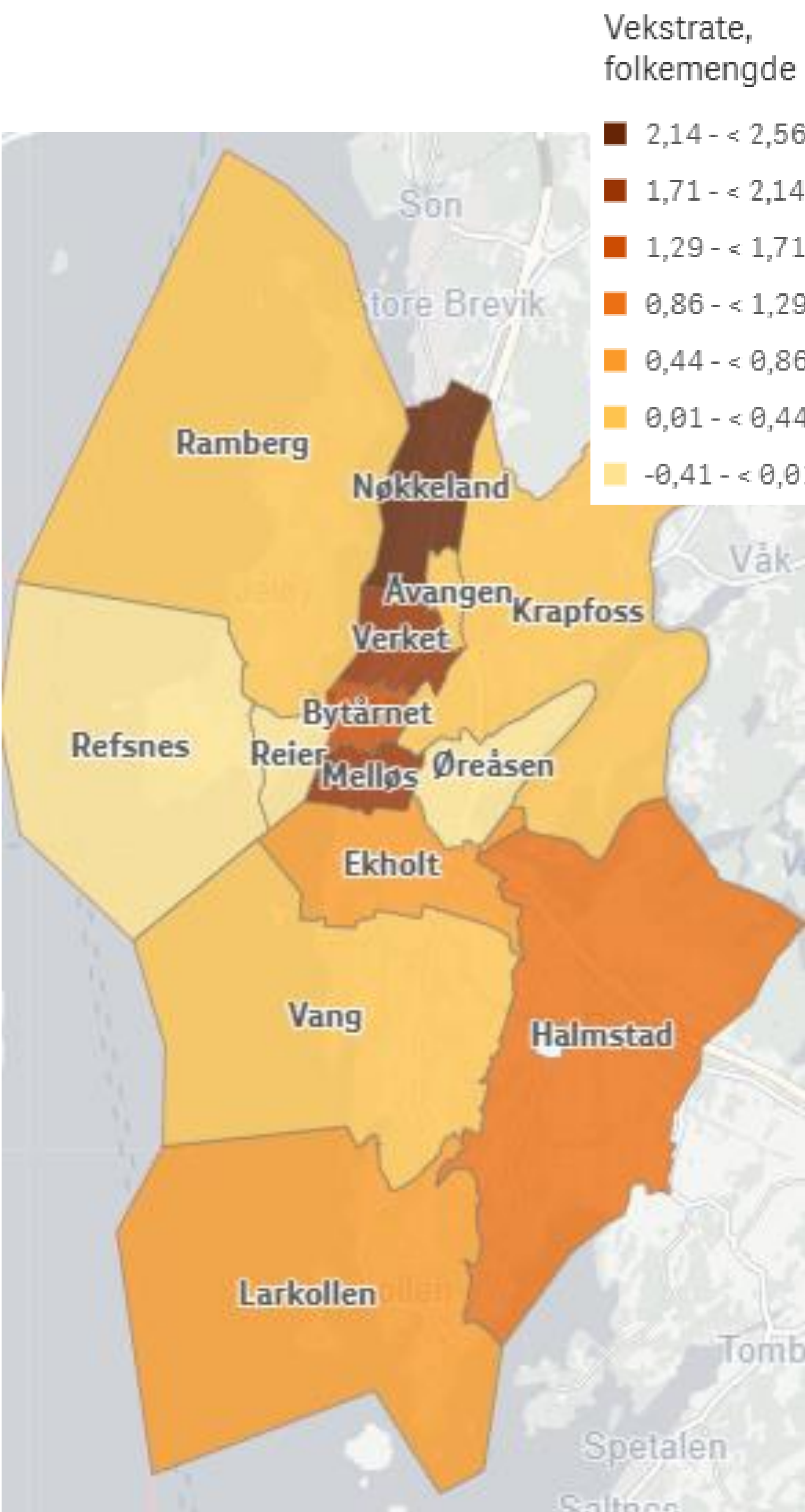
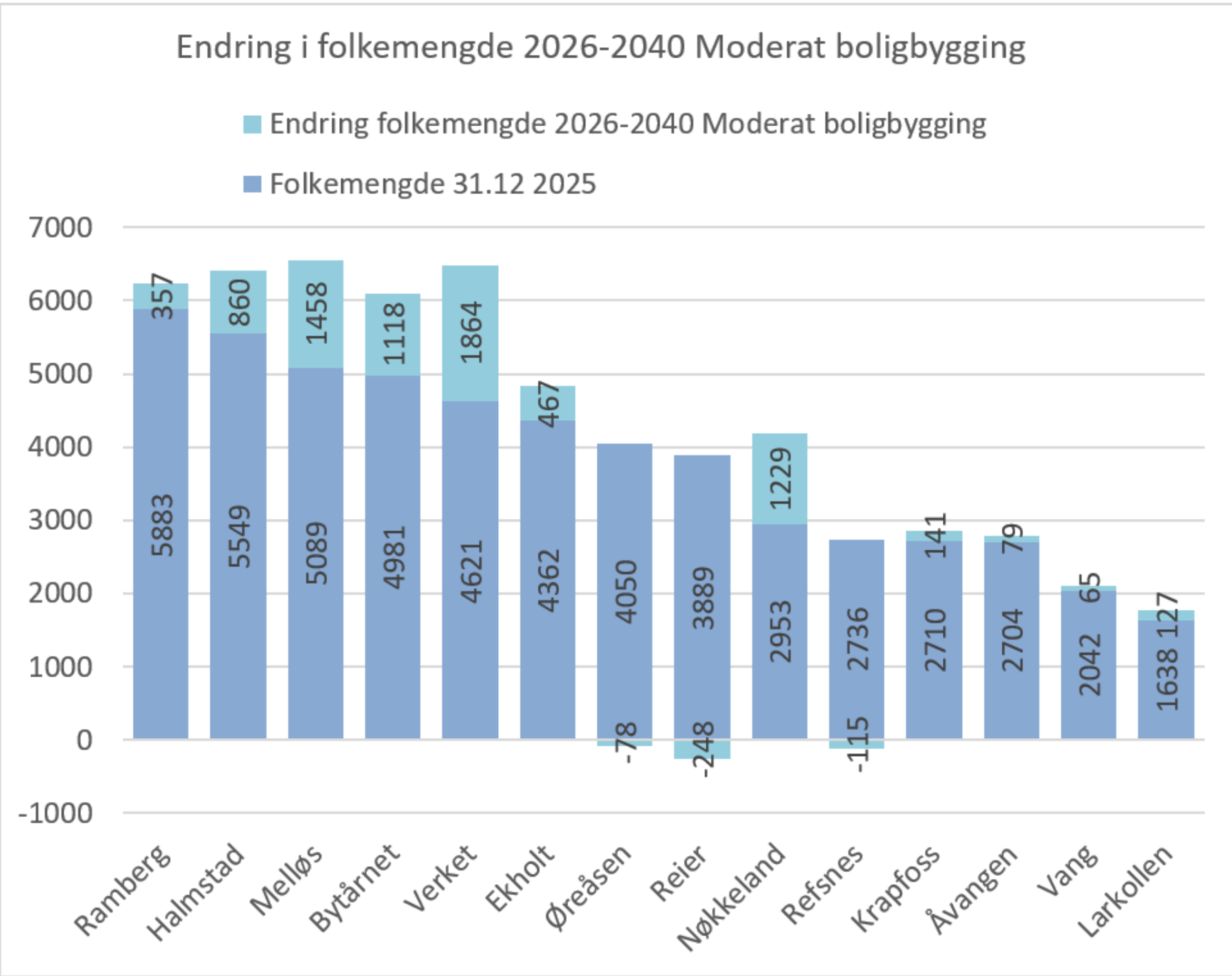
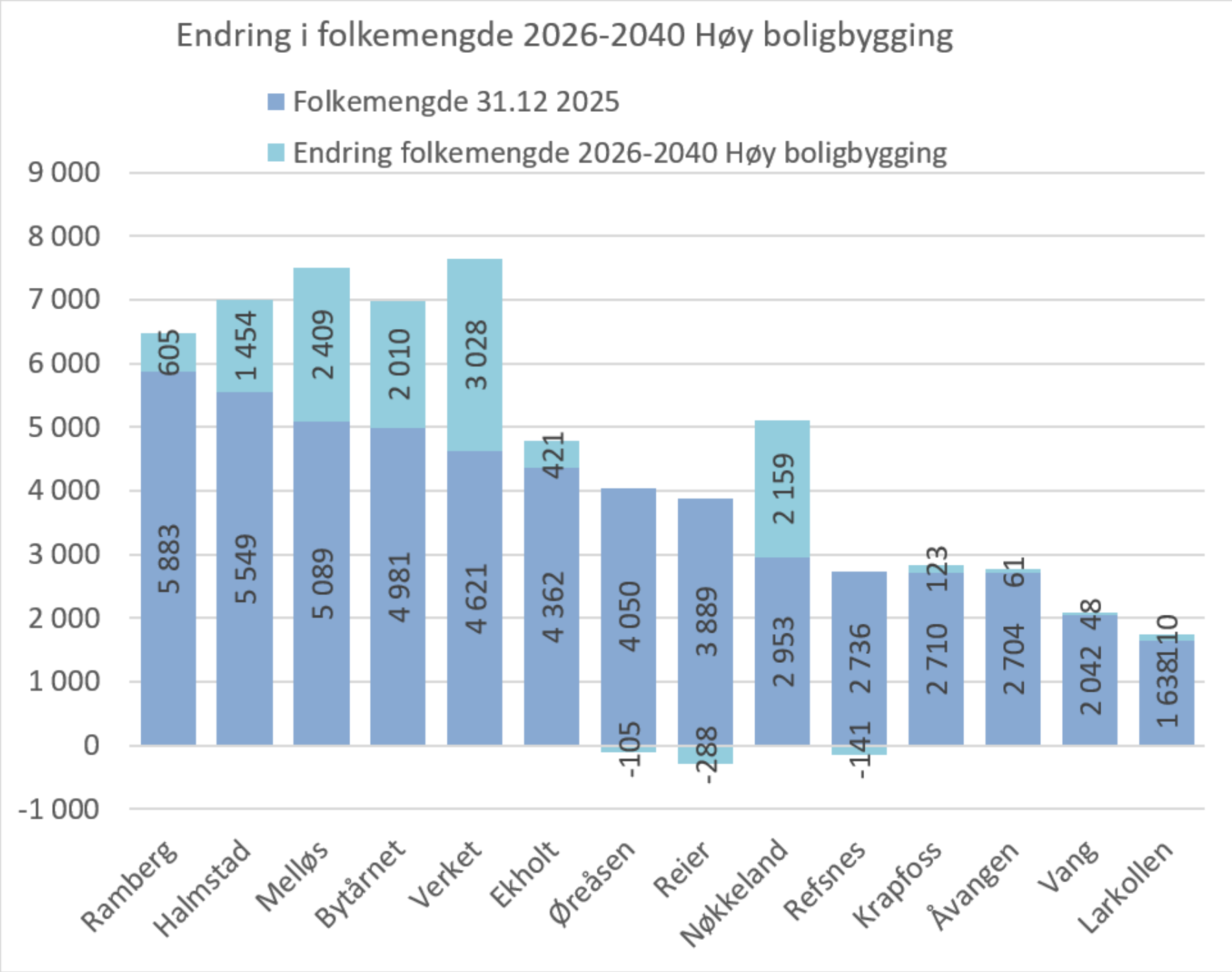
2025–2036: +1 580
2025–2040: +2 020
2025–2050: +3 240

Moss
kommune

Ulik vekst i skolekretsene

- I høyalternativet kommer den sterkeste veksten i Verket, Melløs, Nøkkeland og Bytårnet
- I moderat alternativ blir veksten lavere, men med en tilsvarende fordeling

Barn 0-5 år

2025: 2 380

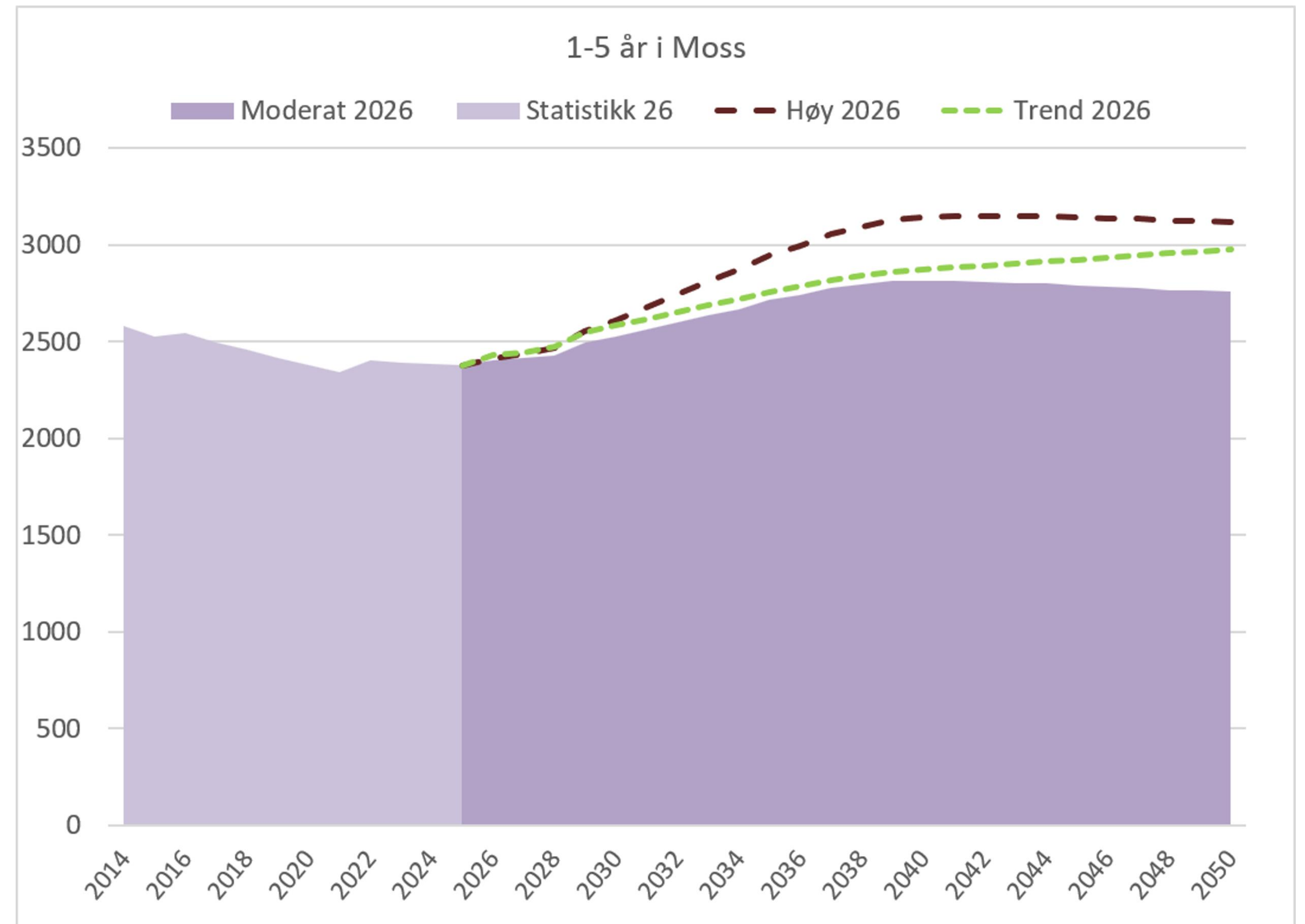
2036: 2 700

2040: 2 800

Moderat alternativ 2026

Moderat vekst samlet

Lokale behov kan likevel oppstå

Moss
kommune

Investeringsbehovet styres av alder, sted og tempo

Høy sikkerhet	Større usikkerhet	Følger utbyggingen
Kapasitet for helse og omsorg	Skole- og barnehagekapasitet	Vann og avløp, vei og annen teknisk infrastruktur
Tilrettelagte boliger	Behovet avhenger av faktisk boligbygging og lokal innflytting	Omfang og rekkefølge må ses sammen med utbyggingstakten
Bygg som støtter tjenester nær hjemmet	Rekkefølgekrav kan ta ned risikoen	Prioritering av vekstområder
		Omfattende investeringsbehov

Felles prinsipp: investeringene bør inndeles i ulike byggefaser, kunne justeres og vurderes sammen med framtidige driftskostnader.

Fleksibilitet er avgjørende

Tre holdepunkter for 10-årsrammen

1

Prioriter behov med høy sikkerhet

Veksten i den eldre befolkningen kommer innenfor planperioden.

2

Knytt kapasitetsvalg til faktisk utvikling

Boligbygging og lokal innflytting må styre tidspunktet for oppvekstinvesteringer.

3

Bevar fleksibilitet i bygg og investeringsrekkefølge

Fasing og flerbruk reduserer risikoen når prognosene endres.

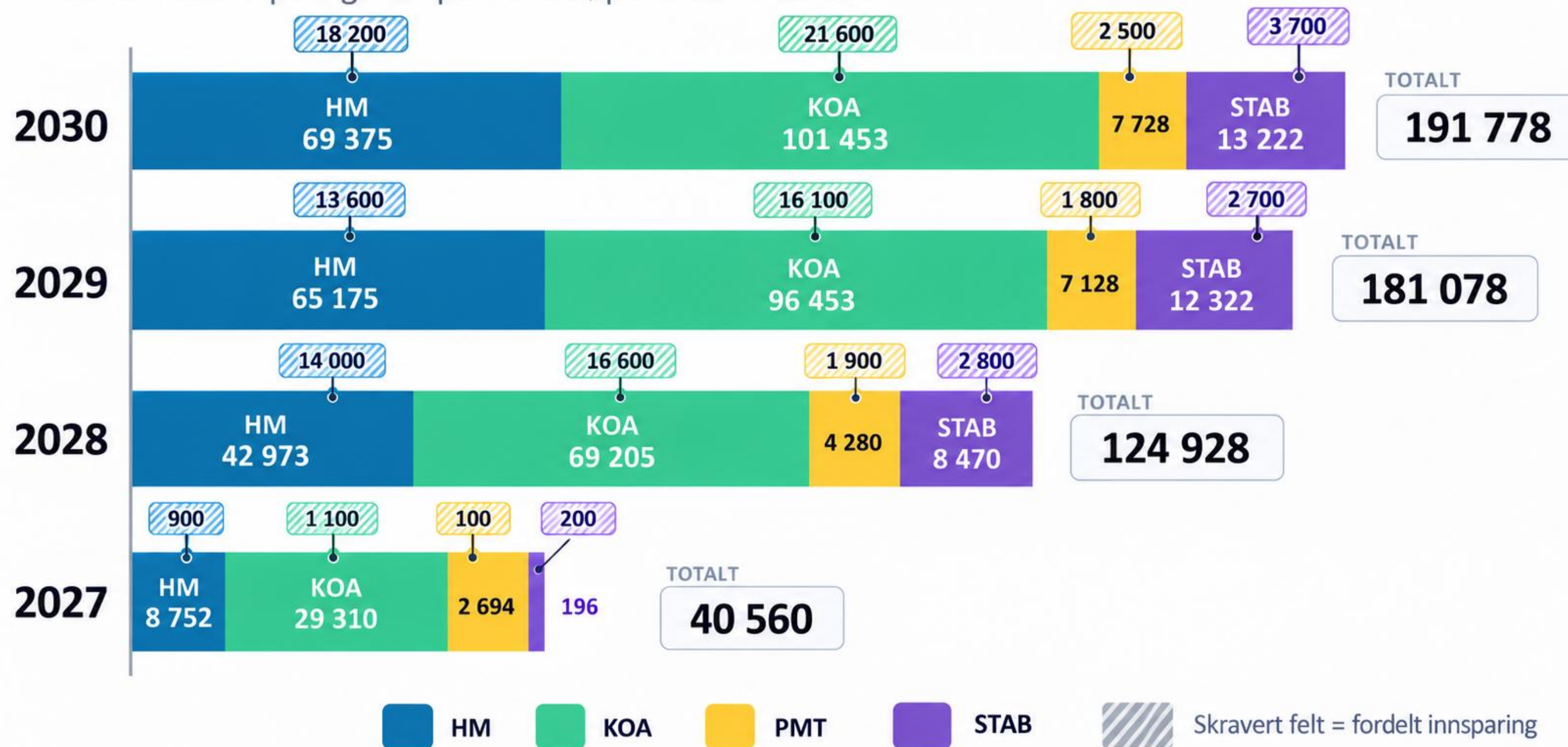
Helse og mestring – utfordringer og prioriteringer

Moss
kommune

Økte innsparinger fra budsjett 2026 fordelt på kommunalområdene

Akkumulerte innsparingskrav per år · beløp i hele 1 000 kroner

Moss
kommune

Utviklingstrekk i ulike brukergrupper

- Flere eldre, flere med demens – samtidig bor flere hjemme lengre og ønsker å bo hjemme.
- Flere har psykiske helseutfordringer og/eller rusproblematikk, behovene blir mer sammensatte.
- Flere barn og unge har sammensatte behov, dette krever omfattende og koordinerte tjenester.

Moss
kommune

Prioriteringer

- Midler til velferdsteknologi i habilitering og mestring samt hjemmesykepleien
- Lokaler til avlastningstilbud barn og unge, samt ombygging Sørtun
- Nytt sykehjem, planlegges i to trinn
- Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse
- Samlokaliserte boliger for pers. med funksjonsvariasjoner

Moss
kommune

Oppsummering

- Flere må mestrer livet i eget hjem
- Vi må bygge kapasitet for innbyggere med de største og mest sammensatte behovene
- Vi må utvikle tjenestene på nye måter
- Vi må prioritere ressursene der de gir størst effekt og kommer de med størst behov til gode

Moss
kommune

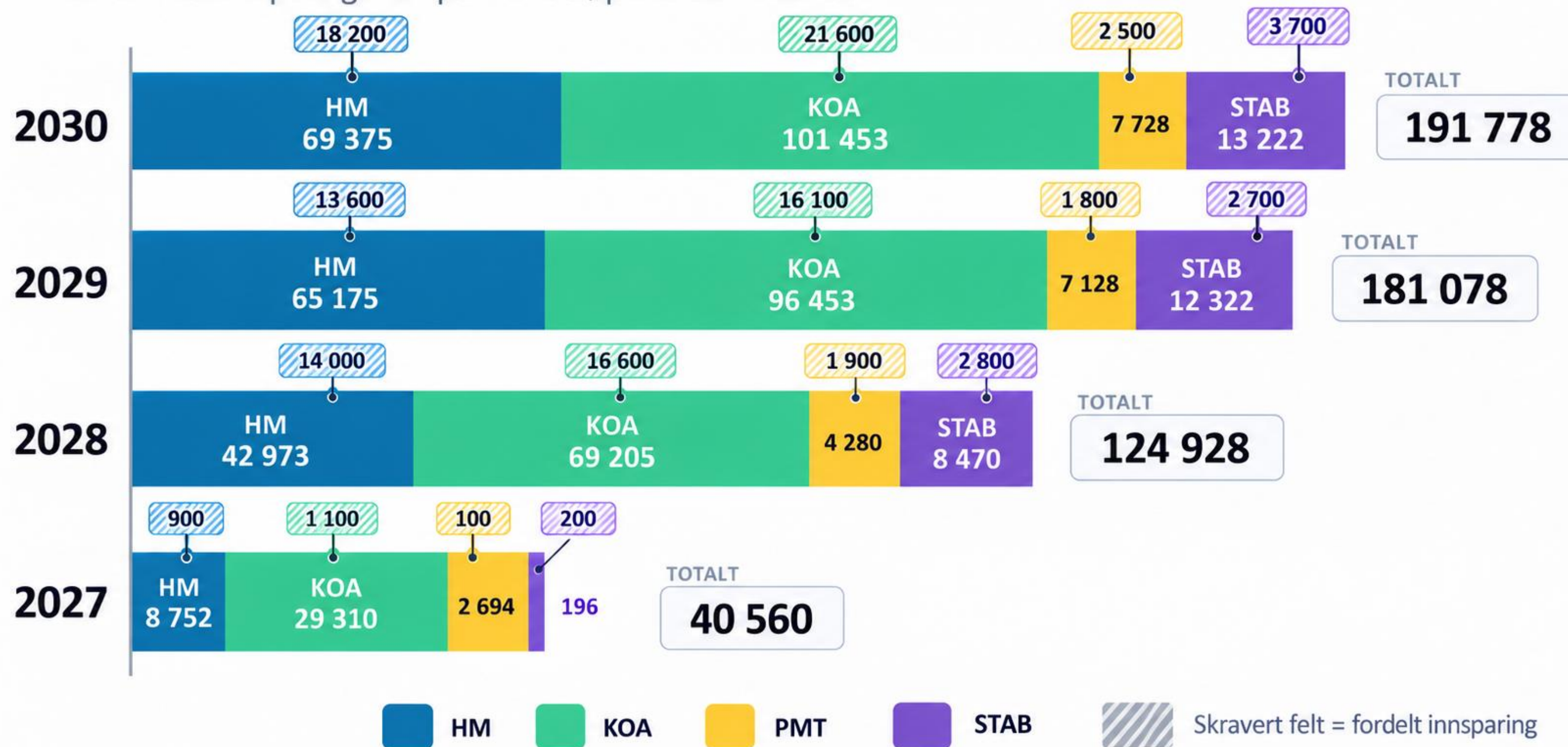
Kultur, oppvekst og aktivitet– utfordringer og prioriteringer

Moss
kommune

Økte innsparinger fra budsjett 2026 fordelt på kommunalområdene

Akkumulerte innsparingskrav per år · beløp i hele 1 000 kroner

Moss
kommune

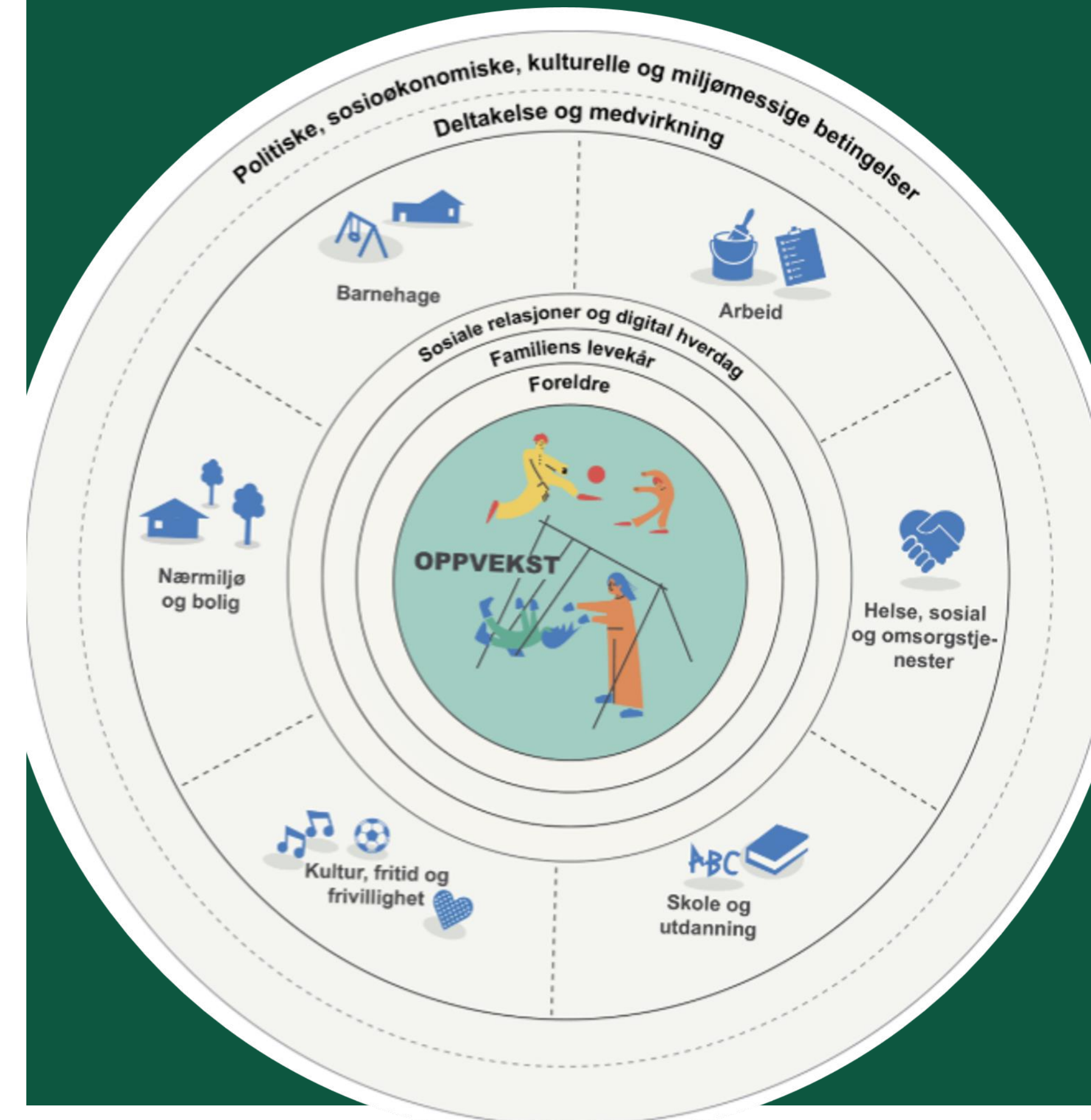
Utviklingstrekk

Utfordringer:

- Utenforskap og leveårsutfordringer
- Økte behov hos barn og unge, større elevmangfold i skolen og individuelle rettigheter

Styrker:

- Sterke lokalmiljø og fellesskap
- Sterkt kultur, idretts- og frivillighetsliv
- Mange arenaer for inkludering og tilhørighet

Prioriteringer

- Flere i arbeid, herunder boligsosial utvikling under paraplyen Mossemodellen
- Fortsette å utvikle fellesskapsskolen
- Konsentrere forebyggende innsats om de universelle arenaene, kjeden fra helsestasjon via barnehage og skole til arbeidsliv
- **Investeringer:**
- Videre arbeid med skolestruktur
- Barnehagekapasitet
- Kulturskole

Attraksjonskraft og mobilisering av samfunnets ressurser

Moss
kommune

Investeringsprogram 2027-2036

Moss
kommune

10 årig Investeringsprogram

- I K-sak 57/26 vedtas rammen for investeringer i varige driftsmidler eks. selvkost på 1,5 milliarder kroner (2027-2030)
- Moss kommune bør ha et relativt moderat investeringsnivå de nærmeste åren
- Investeringsnivå i form av bruttobeløp, det vil si investeringer som utløser eventuelle tilskudd har ikke et fratrekk for det
- Investeringer som gjelder basisorganisasjonen, MKE og Kirkelig Fellesråd, eksklusiv selvkost
- Presisering: Fortsatt en plan inntil kommunedirektørens forslag til handlings- og økonomiplan legges fram 30. oktober

Ambisiøst — men gjennomførbart innenfor rammen

Samlet investeringsnivå 2027–2036 · ≈ 4,20 mrd. ekskl. selvkost

Vedtatte investeringer
2027–2028

Sykehjem 1,5 mrd. og skole 0,6 mrd.

Øvrige investeringer 2029–2036

RAMME 2027–2030 · KST-SAK 57/26

1,5 mrd.

kr for varige driftsmidler, ekskl. selvkost.

GJENNOMSNITTET FRA 2028

400 mill./år

Variasjon mellom årene.

Investeringene er i hovedsak lånefinansiert. Gjeld på 58 % I 2027 vurderes som håndterbart — men det forutsetter **stram økonomistyring og løpende prioritering.**

Investeringene er endret fra 2,1 til 1,4 mrd. kr

Juni mot august · 713 mill. kr lavere i perioden 2027–2030 for å komme inn under rammen på 1,5 mrd.

Investeringer som står i august-forslaget

Utsatt eller tatt ut

Til sammen 713 mill. kr lavere investeringer i 2027–2030 er fordi prosjekter er utsatt eller redusert

Investeringsnivå per kommunalområde 2027–2036

Driftskonsekvenser av investeringer

01 · Omsorgsbygg trinn 1

~0,9 mrd.

Byggestart i 2030. Ferdig i 2032.

02 · Omsorgsbygg trinn 2

~0,6 mrd.

Byggestart i 2035. Ferdig i 2036.

03 · Nye heldøgnsplasser

96 – 150 plasser

Kommunestyret har vedtatt at det skal bygges 150 heldøgns omsorgsplasser i to byggetrinn

04 · DRIFTSKOSTNADER

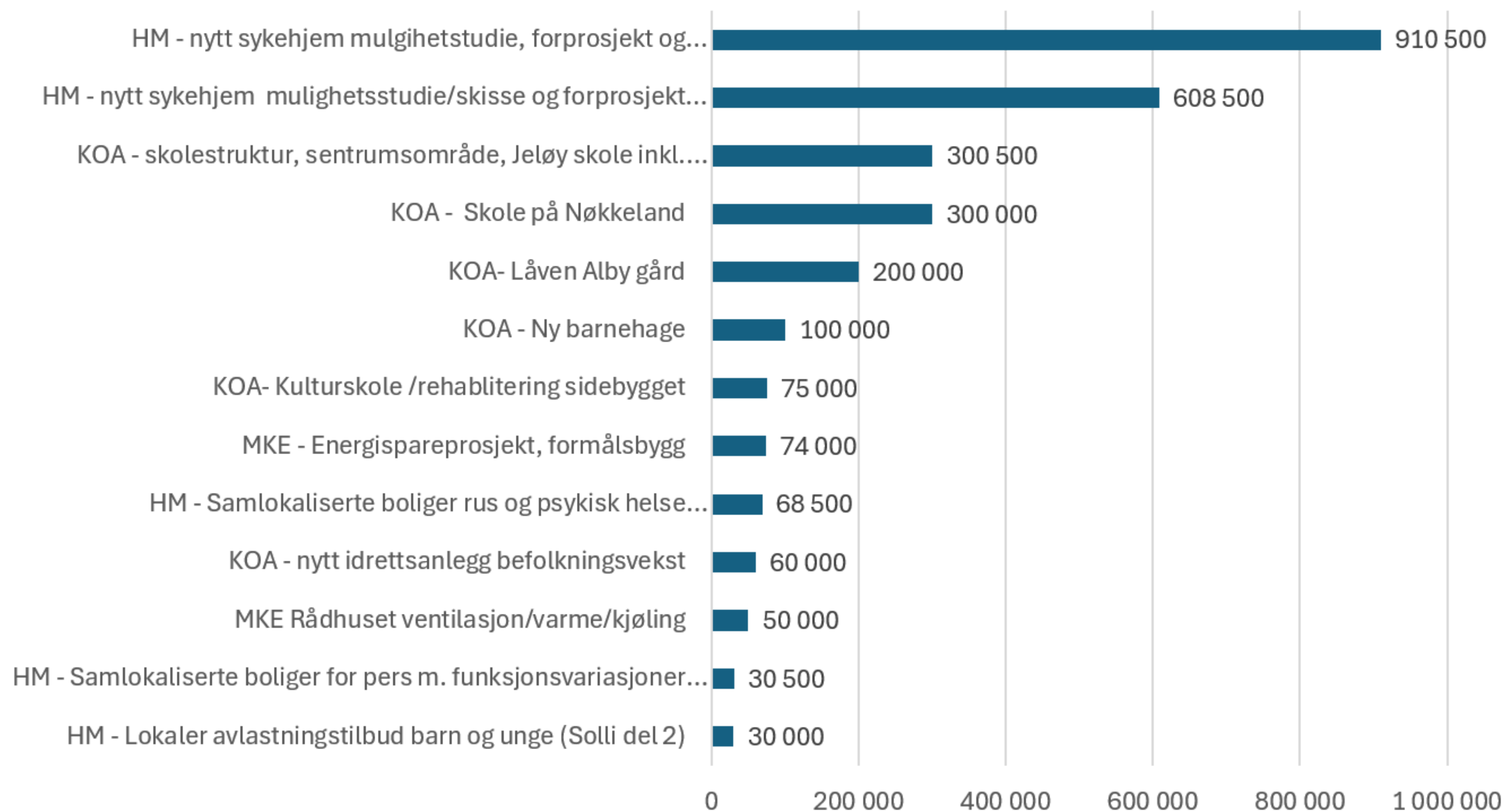
144 - 225 mill.

Kostnadene for drift av en sykehjemsplass

Kommunestyresak: Plan for omsorgsbygg 2025-2035 Ksak 32/25 og Mulighetsstudie for nytt sykehjem Ksak 134/25
Det er ikke tatt tilstrekkelig stilling til hvordan driftskostnadene skal finansieres

Investeringer 2027 - 2036

Største investeringer

Moss
kommune

Løpende investeringer 2027 - 2036

Moss
kommune

Prioriterte prosjekt 2027–2030

Kultur, oppvekst og aktivitet · Helse og mestring (1 av 2)

Prosjekt	2027	2028	2029	2030	Sum 2027–30	Etter 2030	Total ramme
KOA Kultur, oppvekst og aktivitet					519 242		
KOA – Låven Alby gård	5 000	100 000	95 000	–	200 000	–	200 000
KOA – Ny barnehage (inkl. mulighetsstudie)	500	70 000	30 000	–	100 500	–	100 500
KOA – Kulturskole / rehabilitering sidebygget	10 000	65 000	–	–	75 000	–	75 000
KOA – Skole på Nøkkeland (inkl. mulighetsstudie)	–	1 000	9 000	40 000	50 000	250 000	300 000
KOA – Nøkkeland svømmehall, byggeprosjekt (slutfase)	36 242	–	–	–	36 242	–	183 242
KOA – Forebyggende helse K14	19 000	–	–	–	19 000	–	40 000
KOA – Idrett, øvrige anlegg	10 000	5 000	–	–	15 000	–	15 000
KOA – Idrett, oppgradering kunstgressbaner	–	–	10 000	–	10 000	10 000	20 000
KOA – Skolestruktur sentrum / Jeløy skole	–	–	500	5 000	5 500	295 000	300 500
Oppgradering Melløs stadion	4 000	–	–	–	4 000	–	14 000
MKE – Grave ned containere, 5 skoler	4 000	–	–	–	4 000	–	4 000
HM Helse og mestring					221 730		
HM – Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse	500	10 000	58 000	–	68 500	–	68 500
HM – Nytt sykehjem, byggetrinn 1 – 90 plasser	1 000	2 000	7 000	50 000	60 000	850 000	910 500
HM – Samlokaliserte boliger, funksjonsvariasjoner	500	30 000	–	–	30 500	–	30 500
HM – Lokaler avlastningstilbud barn og unge (Solli del 2)	24 000	–	–	–	24 000	–	30 000
HM – Legevakt (slutfase)	20 000	–	–	–	20 000	–	189 500
HM – Varmeanlegg Ekholt sykehjem	9 000	–	–	–	9 000	–	9 000
HM – Ombygging Sørtun (Solli del 2)	6 000	–	–	–	6 000	–	7 000
Velferdsteknologi	2 000	1 500	–	–	3 500	–	–
Sensorteknologi habilitering og mestring	230	–	–	–	230	–	730

Prioriterte prosjekt 2027–2030

Plan, miljø og teknikk · MKE · Kirkelig fellesråd (2 av 2)

Prosjekt	2027	2028	2029	2030	Sum 2027–30	Etter 2030	Total ramme
PMT Plan, miljø og teknikk					128 685		
Kjøp av biler – eie framfor lease	26 700	21 000	12 500	–	60 200	86 900	–
Gang- og sykkelveiltak	7 500	36 000	5 000	5 000	53 500	35 000	–
Fiskehytta	5 000	–	–	–	5 000	–	5 000
Belysning lysløypa skihytta	–	4 485	–	–	4 485	–	4 800
Fleischer bryggepromenade – bryggedekket	1 500	1 500	–	–	3 000	–	3 000
Fleischer bryggepromenade – viftetrapp	–	1 000	–	–	1 000	–	1 000
Lekeplass Kirketorget – utskifting av dekke	1 000	–	–	–	1 000	–	1 000
Nesparken – utskifting av brogang	500	–	–	–	500	–	500
MKE Moss kommunale eiendomsselskap					112 372		
MKE – Energispareprosjekt, formålsbygg	51 359	1 500	2 513	–	55 372	–	74 000
MKE – Rådhuset, ventilasjon/varme/kjøling	25 000	25 000	–	–	50 000	–	50 000
MKE – Melløs omsorgsboliger, ventilasjonsaggregat	5 000	–	–	–	5 000	–	5 000
MKE – Sjøsiden Moss AS	–	–	–	2 000	2 000	–	2 000
KF Kirkelig fellesråd					22 554		
Investeringer kirkelig fellesråd	8 763	7 297	6 494	–	22 554	–	–

Ikke prioriterte prosjekt / skjøvet ut

Beløp i 1 000 kr

A

Skjøvet ut av perioden – midler først fra 2031

Prosjekt	Total ramme	Periode	Merknad
HM – Nytt sykehjem, byggetrinn 2 – 60 plasser	608 500	2032–2036	Mulighetsstudie/forprosjekt 2032–34, bygging 2035–36
KOA – Nytt idrettsanlegg, befolkningsvekst	60 000	2032	Hele beløpet i 2032
Nesparken – gangbro	15 000	2031–2032	7 500 i hvert av årene

B

Ikke innarbeidet i perioden 2027–2037

Prosjekt	Total ramme	Kommentar
KOA – Mossehallen svømmehall	100 000 – 800 000	Hva skal bygges? Omfang må klargjøres
P-hus Myra		Ikke avklart
KOA – Melløs stadion, setningsskade (ny)	5 000	Ikke avklart
Lokasjon kommunalteknikk/drift PMT/MKE		Leieavtale Solgård 15/17 utgår, eier vil selge bygget – framtidig lokasjon må vurderes